

Posudek magisterské práce

Viktorija Stepanyuk, Lidové hnutí Ukrajiny a jeho role ve vývoji Ukrajiny v 90. letech. Praha, FSV, UK, 2006. Stran 95.

Autorka zvolila nejjednodušší téma, jehož zpracování je však velmi důležité, chceme-li pochopit vývoj ukrajinského státu v prvním desetiletí jeho nezávislosti. Lidové hnutí Ukrajiny bylo subjektem, který v tomto období sehrál velmi podstatnou úlohu a zároveň své výraznější působení na ukrajinské politické scéně ukončil – jeho původní snahy se dnes pokoušejí naplnit už jiné politické subjekty.

Téma je zkoumáno na základě rozsáhlé pramenné základny, výkladu o ní je věnována poměrně rozsáhlá kapitola práce. Dále už vývoj postupuje na základě kombinování chronologického a věcného principu výkladu – pokud jde o druhou složku, zvláště je třeba upozornit na kapitolku o problematice přítomnosti a smyslu tzv. nacionalistických prvků v programu Ruchu. Zde autorka zúročila výsledky svého dřívějšího studia a potvrdila svým výkladem, jak složitý a nejednoznačný fenomén představuje kdysi demonizovaný „ukrajinský nacionalismus“ a jak těžké je tento fenomén přesněji ohraničit a definovat.

Více než polovinu práce popis „přípravného“ období před r. 1991, což nepovažuji za chybu. Přesto snad mohlo být politice Ruchu v nezávislém ukrajinském státu a formám její praktické realizace (např. na parlamentní půdě) věnováno o něco více pozornosti. Neškodilo by ani, kdyby se autorka pokusila o soustředěnější politický portrét Vjačeslava Čornovilas a nejdůležitějších ruchovských představitelů, kteří působili v jeho stínu. Snad by to mj. pomohlo rozšířit dost stručný výklad o příčinách rozpadu Ruchu na konci desetiletí, který se symbolicky završil v době kolem Čornovolovy smrti.

Autorčin výklad je však většinou přehledný, srozumitelný a prezentované názory nezbuzují většinou pochybnosti. Patrná je i snaha o logické rozvržení materiálu, které ne vždy představovalo snadný úkol. Občas proto dochází k určitým posunům a návratům v čase, čemuž ale nebylo možno se vyhnout.

Považuji za potřebné upozornit na několik formulací, v nichž je patrný určitý rozpor nebo nedomyšlení problému. Jedná se např. o roli Západní Ukrajiny při vzniku Ruchu, o výčet politických skupin, které lze považovat za předchůdce Ruchu (zde bych se neomezoval pouze na subjekty nacionalistické orientace) nebo o charakterizaci svazu spisovatelů Ukrajiny, který nelze označit za jednoznačně opoziční strukturu. Právě proto nebyl jeho týdeník Literaturna Ukrajina přímo orgánem Ukrajinského helsinského sdružení nebo Ruchu, ač s těmito

organizacemi sympatizoval. Větší pozornosti by si zaslouhovala otázka, kdy a proč přestali být představitelé národnostních menšin výrazněji reprezentováni v rámci Ruchu. Termín „integralnyj“ (nacionalizm) by měl být přeložen do češtiny ve tvaru „integrální“.

V rámci celé práce hrají tyto drobné nedostatky podřadnou roli. Autorka pracovala nad tímto tématem s plnou zodpovědností, směr jejího výzkumu neměl dosud v českém prostředí žádnou analogii a téma bylo zpracováno v potřebné šíři. Práci proto doporučuji k obhajobě a přikláním se k hodnocení známkou „velmi dobře“.

V Praze 20. června 2006

dr. Bohdan Zilyňskij